

Sundbyberg 2025-06-11

Diarienummer: U2025/00401

Vår referens: Agneta Söder
agneta.soder@funktionsratt.se

Mottagare:
u.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar Ett likvärdigt betygssystem SOU 2025:18

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 54 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla utifrån Funktionsrättskonvention.

Vår utgångspunkt är rätten till en inkluderande utbildning och en fungerande skolgång för alla barn och elever med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar i enlighet med FN:s funktionsrättskonvention¹ med Allmän kommentar nr 4² och att principerna i Salamancafördraget³ säkerställs inom det svenska skolväsendet.

Vi erinrar också om rekommendationerna om rätten till en inkluderande utbildning för barn och elever med funktionsnedsättning, vilka Sverige fått från FN:s

---

¹ <https://toolkit.funktionsrattskonventionen.se/alla-rattigheter/>

² <https://www.mfd.se/vart-uppdrag/publikationer/fns-konvention-ochallmanna-kommentar/sammanfattande-introduktion-av-allman-kommentar-nr-4-om-ratten-till-inkluderande-utbildning/>

³ <http://www.unesco.se/wp-content/uploads/2013/08/Salamanca-deklarationen1.pdf>

barnrättskommittén 2023 och från FN:s kommitté för funktionsrättskonventionen 2024.⁴

Funktionsrätt Sveriges övergripande synpunkter

En oroande utveckling mot segregering i skolan

Vi är djupt oroadade över den sammantagna bilden av de förslag som presenteras i en rad SOU:er på skolområdet under 2024 och 2025. Förslagen pekar mot en alltmer segregerad skola där barn och elever som inte faller inom en allt snävare norm riskerar att exkluderas från ordinarie undervisning, och i förlängningen riskerar att exkluderas från arbetsmarknad och vuxenstudier med risk för ett livslångt utanförskap som följd. Förslagen är i flera fall repressiva och straffande, där barns rätt till utbildning, inflytande och delaktighet åsidosätts – en utveckling som står i direkt kontrast till både Barnkonventionen och Funktionsrättskonventionen samt principerna om en inkluderande utbildning för alla. De sammantagna åtgärderna som föreslås, vilka sägs ska främja trygghet och studiero, sker på bekostnad av barn och elever som inte passar in i normen.

Fokus på att problematisera barn och elever i stället för att skapa fungerande skol- och lärmiljöer

Många av förslagen förstärker den tydliga trenden inom skolan att lägga problemet på barnet, samtidigt som skolans ansvar att skapa inkluderande och välfungerande skol- och lärmiljöer ofta förbises. Vi är säkra på att om samhället och ytterst skolan i stället satsade på förebyggande och främjande insatser kring skolans miljöaspekter, skulle behovet av att lappa och laga kring olika stödformer avsevärt minska. En sådan ansats skulle snarare bidra till ökad trygghet och studiero. I dagsläget utgår man från den missriktade uppfattningen att inkluderingen har gått för långt – begränsad till att endast handla om den fysiska placeringen av eleven. Begreppet inkludering är mycket bredare än så och utgår ifrån skolans viktiga kompensatoriska uppdrag. Det handlar om att skolan ska utformas för att möta alla barns behov utifrån sociala, kommunikativa, pedagogiska och fysiska aspekter – att se på barnet eller eleven ur ett helhetsperspektiv.

---

⁴: [FN:s barnrättskommittés rekommendationer](#)
[FN:s kommitté för funktionsrättskonventionen, rekommendationer](#)

Förslag som urholkar rättssäkerheten

Vi ser särskilt allvarligt på vissa direktiv och förslag vilka riskerar att urholka barns och elevers rättssäkerhet. Exempel på detta är förslag om minskad dokumentation, där vi menar att det är vitalt att ha en tydlig och rättssäker dokumentationshantering av elevers stödbehov. En urholkning riskerar särskilt att drabba barn med komplexa behov då kunskap om exempelvis fungerande stödinsatser, och de som inte är, riskerar att gå förlorad. Det finns också flera förslag om minskat inflytande för både elever och vårdnadshavare. Med en minskad dialog riskerar snarare ännu färre elever med funktionsnedsättning nå skolans mål, eftersom vårdnadshavares kunskap om barnet är central och kan utgöra ett stöd för lärare och annan skolpersonal. Och om vi lyssnar till elever med funktionsnedsättning så säger de själva att det är just delaktighet och inflytande, att bli lyssnad på, som kan vara helt avgörande mellan en fungerande skolgång och en misslyckad.

Barnkonventionens varierande genomslag i politiken

Det är tydligt att regeringens arbete inom utbildningsområdet skiljer sig markant från dess arbete inom andra områden som rör barn och unga. Under denna mandatperiod har barn i samhällsvård varit en annan prioriterad fråga för regeringen, och flera utredningar har tillsatts. I till exempel utredningen om Barn i samhällsvård och i HVB-utredningen har vi sett exempel på att barn och unga, inkluderas aktivt i arbetet. Deras åsikter och synpunkter beaktas och de får möjlighet att påverka de förslag som rör dem. Detta arbetsätt säkerställer intentionerna i Barnkonventionen. Inom utbildningsområdet däremot verkar det faktum att Barnkonventionen är svensk lag inte ha fått något som helst genomslag. Utöver det har regeringen inte heller på utbildningsområdet utgått från det övergripande nationella funktionshinderpolitiska målet, som utgår från principen om universell utformning och att identifiera och åtgärda hinder i tillgängligheten utan går i helt motsatt riktning med fler särskiljande lösningar i skolan.

Diskriminering och bristande respekt för internationella åtaganden

Barn och elever med funktionsnedsättning utsätts för strukturell diskriminering i skolan. Bristen på tillgänglighet för barn och elever med funktionsnedsättning i skolan är enligt Diskrimineringsombudsmannen (DO) en av de vanligaste grunderna för anmälningar. Vissa av de föreslagna åtgärderna i aktuella skolutredningar riskerar att ytterligare öka diskrimineringen och därmed förvärra situationen för denna grupp.

Dessutom strider många av de aktuella förslagen mot Sveriges internationella åtaganden enligt Barnkonventionen, Funktionsrättskonventionen och FN:s globala mål 4. Dessa åtaganden betonar vikten av en inkluderande och likvärdig utbildning av hög kvalitet för alla barn, inklusive barn med funktionsnedsättning. FN:s globala mål lyfter särskilt fram tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning under principen "Leave no one behind."

Kort tid för utredningar och remisshantering

Slutligen kritiserar vi att flertalet utredningar får kort tid på sig, och att direktiven ofta är mycket specifika kring vad utredaren måste förhålla sig till. Detta ökar risken för undermåliga utredningar och ytligt analyserade förslag. Utredningsdirektiven tar heller inte sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna i enlighet med konventioner på olika områden som Sverige har ratificerat. Remisshanteringen sker därefter under korta tidsfrister, vilket skapar en demokratisk obalans då remissinstanser och andra aktörer inte hinner svara eller att svaret inte blir tillräckligt genomarbetat.

Samtidigt saknas uppenbarligen de nödvändiga resurser som krävs för att genomföra en del av förslagen. Ett flertal förslag kräver enligt vår bedömning fler behöriga lärare men Skolverkets prognoser visar en fortsatt lärarbrist, särskilt bland speciallärare, under de kommande tio åren – en avgörande aspekt som inte har adresserats.

Sammanfattning

Funktionsrätt Sverige tar främst ställning till några av utredningens huvudförslag, vilka vi tillstyrker:

- Samtliga förslag under 9 Förslag om en numerisk betygsskala och nya betygskriterier.
- 10.1 Huvudförslag: meritvärdeskalibrering
- 11.2 Meritvärdeskalibrering i gymnasieskolan
- 15.2 Ändrade behörighetsregler för tillträde till gymnasieskolan
- 17.1 Förslag om nationella prov och nationella slutprov
- 17.1.10 Nya prov i gymnasieskolan och komvux
- 17.1.12 Anpassningar ska beslutas av rektor och undantag ska beslutas av Skolverket.

Funktionsrätt Sveriges synpunkter på utredningens förslag

9 Förslag på en numerisk betygsskala och nya betygskriterier

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslagen under 9 Förslag på en numerisk betygsskala och nya betygskriterier men vi har några synpunkter som vi vill framföra.

9.4.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Utredningen betonar med anledning av förslag om en ny betygsskala och nya betygskriterier att det kommer att krävas vissa förändringar i skollagens så kallade stödparagraf(-er). Vi har kommenterat detta utförligt i våra remissvar rörande Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande SOU 2025:19 där avstyrkt förslag om ändringar i skollagen rörande 1 kap 4 §, 1 kap 5 § och 3 kap 2 § samt i kommande remissvar rörande Förbättrat stöd i skolan SOU 2025:44, där vi kommer att avstyrka förslagen om att ta bort extra anpassningar och garantin för tidiga stödinsatser, och förslagen om förändringar som rör särskilt stöd.⁵ Vi ställer oss oaktat detta bakom den här utredningens förslag om en numerisk betygsskala och nya betygskriterier.

---

⁵ <https://funktionsratt.se/vi-paverkar/remisser/>

10 Förslag på betygsmodell för grundskolan

10.1 Huvudförslag: meritvärdeskalibrering

Funktionsrätt Sverige tillstyrker utredningens huvudförslag om meritvärdeskalibrering.

11 Förslag på betygsmodell för grundskolan

11.2 Meritvärdeskalibrering i gymnasieskolan

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget om meritvärdeskalibrering i gymnasieskolan.

15 Förslag på ändrade behörighetsregler för antagning till gymnasieskolan och till högre utbildning

15.2 Ändrade behörighetsregler för tillträde till gymnasieskolan

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget att för behörighet till ett nationellt program på gymnasieskolan ska en elev ha ett meritvärde på minst 4.

Utredningen gör också bedömningen att nya yrkesutbildningar bör införas i enlighet med Utredningen om fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) och här hänvisar vi till vårt remissvar om den utredningen.⁶

17 Förslag på ändringar i det nationella provsystemet

17.1 Förslag om nationella prov och nationella slutprov

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget att ett nationellt slutprovsystem ska införas i grundskolans årskurs 9.

17.1.10 Nya prov i gymnasieskolan och komvux

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget att de nationella slutproven ska konstrueras som ämnessammanfattande prov i de gymnasiegemensamma ämnena.

---

⁶ <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/frs/2025/05/funktionsratt-sverige-remissvar-fler-vagar-till-arbetslivet-sou-2024-74-diariern-u2024-02591.pdf>

17.1.12 Anpassningar ska beslutas av rektor och undantag ska beslutas av Skolverket

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget att det på förordningsnivå regleras att rektor ska besluta om anpassningar vid en elevs provgenomföranden, och att beslutade anpassningar ska dokumenteras samt att Skolverket ska föreskriva vilka anpassningar som ska tillåtas vid provgenomförande.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker även förslaget om möjlighet att undanta en elev från att genomföra ett nationellt slutprov.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande